
**MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN, BUITENLANDSE HANDEL EN
INTERNATIONALE SAMENWERKING**

9 JUNI 1999. - Wet houdende instemming met het Verdrag inzake milieu-effectrapportage in grensoverschrijdend verband, en met de Aanhangsels I, II, III, IV, V, VI en VII, gedaan te Espoo op 25 februari 1991

Verdrag inzake milieu-effectrapportage in grensoverschrijdend verband

De Partijen bij dit verdrag,

ZICH BEWUST zijnde van het verband tussen economische bedrijvigheid en de gevolgen daarvan voor het milieu,

BEVESTIGEND dat het noodzakelijk is vanuit het oogpunt van het milieu verantwoorde en duurzame ontwikkeling te verzekeren,

VASTBESLOTEN de internationale samenwerking bij milieu-effectrapportage, met name in grensoverschrijdende context, uit te breiden,

INDACHTIG de noodzaak en het belang van het ontwikkelen van anticiperend beleid, en van het voorkomen, verminderen en controleren van belangrijke nadelige milieu-effecten in het algemeen en meer in het bijzonder in grensoverschrijdende context,

HERINNEREND AAN de desbetreffende bepalingen van het Handvest van de Verenigde Naties, de Verklaring van de Conferentie inzake het menselijk leefmilieu te Stockholm, de Slotakte van de Conferentie over veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE) en de Slotdocumenten van de bijeenkomsten te Madrid en te Wenen van vertegenwoordigers van de Staten die deelnemen aan de CVSE,

VERHEUGD OVER de voortdurende inzet van Staten om, door middel van hun nationale wettelijke en bestuurlijke bepalingen en hun nationale beleid, de toepassing van milieu-effectrapportage te verzekeren,

ZICH BEWUST VAN de noodzaak in een vroeg stadium van het besluitvormingsproces expliciete aandacht aan milieufactoren te schenken door de toepassing van milieu-effectrapportage, op alle betrokken bestuurlijke niveaus, als noodzakelijk instrument voor het verbeteren van de kwaliteit van de informatie die

wordt aangeboden aan degenen die besluiten moeten nemen, opdat vanuit het oogpunt van het milieu verantwoorde besluiten kunnen worden genomen, waarbij er zorgvuldig naar wordt gestreefd belangrijke nadelige effecten, met name in grensoverschrijdende context, tot het minimum te beperken,

INDACHTIG de inspanningen van internationale organisaties ter bevordering van de toepassing van milieu-effectrapportage op zowel nationaal als internationaal niveau en rekening houdend met het werk op het gebied van de milieu-effectrapportage dat wordt verricht onder de auspiciën van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties, met name de resultaten die zijn bereikt door het seminar inzake milieu-effectrapportage (september 1987, Warschau, Polen), alsmede gelet op de doeleinden en inzake milieu-effectrapportage, aangenomen door de Beheersraad van het Milieuprogramma van de Verenigde Naties, en de ministeriële verklaring inzake duurzame ontwikkeling (mei 1990, Bergen, Noorwegen),

ZIJN HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN :

Artikel 1

BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

Voor de toepassing van dit Verdrag wordt verstaan onder :

1. "partijen" : de partijen bij het Verdrag, tenzij het zinsverband anders vereist;
2. "partij van herkomst" : de partij of partijen bij dit Verdrag onder wier rechtsmacht er sprake is van een voorgenomen activiteit;
3. "mogelijk benadeelde partij" : de partij of partijen bij dit Verdrag die het grensoverschrijdende effect van een voorgenomen activiteit mogelijk maakt;
4. "betrokken partijen" : de partij van herkomst en de mogelijk benadeelde partij die deelnemen aan een milieu-effectrapportageprocedure ingevolge dit Verdrag;
5. "voorgenomen activiteit" : een activiteit of een ingrijpende wijziging van een activiteit die volgens een van toepassing zijnde nationale procedure onderworpen is aan een door een bevoegde autoriteit te nemen besluit;
6. "milieu-effectrapportage" : een nationale procedure voor het beoordelen van het effect dat een voorgenomen activiteit mogelijk heeft op het milieu;
7. "effect" : ieder door een voorgenomen activiteit teweeggebracht gevolg voor

het milieu, met inbegrip van de gezondheid en veiligheid van de mens, de flora, de fauna, de bodem, de lucht, het water, het klimaat, het landschap en historische monumenten of andere fysieke structuren, of op de samenhang tussen deze personen, of op de samenhang tussen deze aspecten; ook worden bedoeld gevolgen voor het culturele erfgoed of voor de sociaal-economische omstandigheden voortvloeiend uit veranderingen in die aspecten;

8. "grensoverschrijdend effect" : ieder effect, niet uitsluitend van mondiale aard, dat binnen een gebied onder de rechtsmacht van een partij wordt teweeggebracht door een voorgenomen activiteit die geheel of gedeeltelijk zou plaatsvinden binnen het gebied onder de rechtsmacht van een andere partij;
9. "bevoegde autoriteit" : de nationale autoriteit of autoriteiten die een partij belast met de uitvoering van de in dit Verdrag vervatte taken en/of de autoriteit of autoriteiten aan welke een partij de beslissingsbevoegdheid ten aanzien van een voorgenoemde activiteit heeft opgedragen;
10. "het publiek" : een of meer natuurlijke personen of rechtspersonen.

Artikel 2

ALGEMENE BEPALINGEN

1. De partijen nemen, afzonderlijk of gezamenlijk, alle passende en doeltreffende maatregelen ter voorkoming, beperking en beheersing van belangrijke nadelige grensoverschrijdende milieu-effecten van voorgenomen activiteiten.
2. Elke partij neemt de nodige wettelijke, bestuurlijke of andere maatregelen ter uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag; onder meer stelt zij ten aanzien van de in Aanhangsel I genoemde voorgenomen activiteiten die mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect hebben, een milieu-effectrapportageprocedure vast die deelneming door het publiek toelaat en voorziet in het opstellen van het in Aanhangsel II nader omschreven milieu-effectrapport.
3. De partij van herkomst draagt er zorg voor dat in overeenstemming met de bepalingen van dit Verdrag milieu-effectrapportage plaatsvindt voordat er een besluit tot machtiging of uitvoering van een in Aanhangsel I genoemde voorgenomen activiteit die mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect heeft, wordt genomen.

4. De partij van herkomst draagt er overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag zorg voor dat de mogelijk benadeelde partijen in kennis worden gesteld van het feit dat er sprake is van een in Aanhangsel I genoemde voor genomen activiteit die mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect heeft.
5. Betrokken partijen bespreken, op initiatief van een van hen, of een niet in Aanhangsel I genoemde voorgenomen activiteit mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect heeft en of zij derhalve moet worden behandeld alsof zij wel als zodanig wordt genoemd. Indien de partijen dit overeenkomen, wordt deze activiteit als zodanig behandeld. Algemene richtsnoeren voor het kiezen van criteria om te bepalen of er al dan niet sprake is van een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect, worden gegeven in Aanhangsel III.
6. De partij van herkomst biedt, in overeenstemming met de bepalingen van dit Verdrag, het publiek in de gebieden die het effect mogelijk raakt, de gelegenheid deel te nemen aan desbetreffende milieu-effectrapportageprocedures ten aanzien van voorgenomen activiteiten en draagt er zorg voor dat de gelegenheid die wordt geboden aan het publiek van de mogelijk benadeelde partij gelijkwaardig is aan die welke wordt geboden aan het publiek in de partij van herkomst.
7. Milieu-effectrapportage als voorgeschreven door dit Verdrag vindt ten minste plaats op projectniveau. Voor zover relevant trachten de partijen de beginselen van milieu-effectrapportage eveneens toe te passen op beleidsvoornemens, plannen en programma's.
8. De bepalingen van dit Verdrag doen geen afbreuk aan het recht van partijen nationale wetten, regelingen, bestuurlijke bepalingen of algemeen aanvaarde rechtspraktijken toe te passen ter bescherming van informatie waarvan de verschaffing schadelijk zou zijn voor industriële geheimen en handelsgeheimen of voor de nationale veiligheid.
9. De bepalingen van dit Verdrag doen geen afbreuk aan het recht van partijen om, eventueel door bilaterale of multilaterale regelingen, strengere maatregelen toe te passen dan voorzien in dit Verdrag.
10. De bepalingen van dit Verdrag laten iedere verplichting die de partijen krachtens het internationale recht hebben ten aanzien van activiteiten die (mogelijk) een grensoverschrijdend effect hebben, onverlet.

Artikel 3

KENNISGEVING

1. Indien er sprake is van een in Aanhangsel I genoemde voorgenomen activiteit die mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect heeft, doet de partij van herkomst hiervan, met het oog op voldoende en doeltreffend overleg zoals bedoeld in artikel 5, in een zo vroeg mogelijk stadium en niet later dan het tijdstip waarop zij haar eigen publiek over de voorgenomen activiteit informeert, kennisgeving aan iedere partij die zij als mogelijk benadeelde partij beschouwt.
2. Deze kennisgeving bevat onder meer :
 - a. informatie over de voorgenomen activiteit, met inbegrip van alle beschikbare informatie over het mogelijke grensoverschrijdende effect ervan;
 - b. een omschrijving van de aard van het te nemen besluit, en
 - c. de vermelding van een redelijke termijn waarbinnen een antwoord krachtens lid 3 van dit artikel vereist is, de aard van de voorgestelde activiteit in aanmerking genomen;

en kan tevens de in lid 5 van dit Artikel bedoelde informatie bevatten.
3. De mogelijk benadeelde partij zendt de partij van herkomst haar antwoord binnen de in de kennisgeving vermelde termijn; zij bevestigt de ontvangst van de kennisgeving en geeft aan of zij al dan niet voornemens is deel te nemen aan de milieu-effectrapportageprocedure.
4. Indien de mogelijk benadeelde partij aangeeft dat zij niet voornemens is deel te nemen aan de milieu-effectrapportageprocedure, of indien zij niet binnen de in de kennisgeving aangeduide termijn een antwoord zendt, zijn de bepalingen van de leden 5, 6, 7 en 8 van dit Artikel en van de Artikelen 4 tot en met 7 niet van toepassing. In deze omstandigheden blijft het recht van een partij van herkomst om te bepalen of, op grond van haar nationale recht en praktijk, milieu-effectrapportage al dan niet moet plaatsvinden, onverminderd bestaan.
5. Zodra de partij van herkomst van de mogelijk benadeelde partij een antwoord ontvangt waarin deze aangeeft te willen deelnemen aan de milieu-effectrapportageprocedure, verstrekt de partij van herkomst de mogelijk benadeelde partij, indien zij dit niet reeds heeft gedaan :
 - a. relevante informatie over de milieu-effectrapportageprocedure, waarin mede te termijn voor het indienen van commentaar wordt vermeld;

- b. relevante informatie over de voorgenomen activiteit en over het mogelijke belangrijke nadelige grensoverschrijdende effect ervan.
6. Een mogelijk benadeelde partij verstrekt de partij van herkomst, indien deze daarom verzoekt, informatie, mits redelijkerwijs verkrijgbaar, over het mogelijk benadeelde milieu onder de rechtsmacht van de mogelijk benadeelde partij, indien deze informatie vereist is voor het opstellen van het milieu-effectrapport. De informatie wordt onverwijld verstrekt, eventueel door tussenkomst van een gezamenlijk lichaam.
7. Wanneer een partij van mening is dat zij een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect zou kunnen ondervinden van een in Aanhangel I genoemde voorgenomen activiteit, en indien geen kennisgeving is gedaan in overeenstemming met lid 1 van dit artikel, wisselen de betrokken partijen, op verzoek van de mogelijk benadeelde partij, voldoende informatie uit voor het houden van besprekingen over de vraag of er mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect zal optreden. Indien de partijen overeenkomen dat deze mogelijkheid aanwezig is, zijn de bepalingen van dit Verdrag dienovereenkomstig van toepassing. Indien de partijen het niet eens kunnen worden over de vraag of er mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect zal optreden, kan elke van die partijen deze vraag in overeenstemming met de bepalingen van Aanhangel IV voorleggen aan een onderzoekcommissie, met het verzoek om advies over de mogelijkheid dat een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect zal optreden, tenzij de partijen een andere methode overeenkomen voor het oplossen van deze vraag.
8. De betrokken partijen dragen er zorg voor dat het publiek van de mogelijk benadeelde partij in de gebieden die het grensoverschrijdende effect mogelijk raakt, wordt geïnformeerd over de voorgenomen activiteit en de gelegenheid wordt geboden commentaar te geven op of bezwaar te maken tegen de voorgenomen activiteit en dit commentaar of bezwaar, hetzij rechtstreeks hetzij door tussenkomst van de partij van herkomst, te doen toekomen aan de bevoegde autoriteit van de partij van herkomst.

Artikel 4

HET OPSTELLEN VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT

1. Het milieu-effectrapport dat bij de bevoegde autoriteit van de partij van herkomst moet worden ingediend, omvat ten minste de in Aanhangel II omschreven informatie.

2. De partij van herkomst zendt de mogelijk benadeelde partij, eventueel door tussenkomst van een gezamenlijk lichaam, het milieu-effectrapport toe. De betrokken partijen dragen zorg voor de toezending van het milieu-effectrapport aan de autoriteiten en het publiek van de mogelijk benadeelde partij in de gebieden die het grensoverschrijdende effect mogelijk raakt, en bieden een redelijke termijn voor het indienen van commentaar bij de bevoegde autoriteit van de partij van herkomst, hetzij rechtstreeks hetzij door tussenkomst van de partij van herkomst, voordat het definitieve besluit over de voorgenomen activiteit wordt genomen.

Artikel 5

OVERLEG OP BASIS VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT

Na de voltooiing van het milieu-effectrapport treedt de partij van herkomst, zonder onnodige vertraging, met de mogelijk benadeelde partij in overleg over onder meer het mogelijke grensoverschrijdende effect van de voorgenomen activiteit en over maatregelen om dit effect te beperken of uit te sluiten. In dit overleg kunnen de volgende zaken aan de orde komen :

- a. mogelijke alternatieven voor de voorgenomen activiteit, met inbegrip van de keuze om geen activiteit te doen plaatsvinden (het nulalternatief), en mogelijke maatregelen om het belangrijke nadelige grensoverschrijdende effect te verminderen en, op kosten van de partij van herkomst, het effect van die maatregelen te controleren;
- b. andere vormen van mogelijke onderlingen bijstand bij het beperken van belangrijke nadelige grensoverschrijdende effecten van de voorgenomen activiteit, en
- c. alle andere met de voorgenomen activiteit verband houdende zaken.

De partijen komen bij aanvang van het overleg een redelijk tijdsbestek voor de duur ervan overeen. Het overleg kan eventueel worden gevoerd door tussenkomst van een gezamenlijk lichaam.

Artikel 6

HET DEFINITIEVE BESLUIT

1. De partijen dragen er zorg voor dat bij het nemen van het definitieve besluit over de voorgenomen activiteit gepast rekening wordt gehouden met het resultaat van de milieu-effectrapportage, met inbegrip van het milieu-effectrapport, alsook met het commentaar daarop dat is ontvangen ingevolge

Artikel 3, lid 8, en artikel 4, lid 2, en met het resultaat van het in Artikel 5 bedoelde overleg.

2. De partij van herkomst deelt de mogelijk benadeelde partij het definitieve besluit over de voorgenomen activiteit mede, alsmede de redenen en overwegingen waarop het is gebaseerd.
3. Indien een betrokken partij, voordat de uitvoering van een voorgenomen activiteit wordt aangevangen, de beschikking krijgt over bijkomende informatie over het belangrijke nadelige grensoverschrijdende effect van die activiteit, welke informatie niet beschikbaar was op het tijdstip waarop het besluit over die activiteit werd genomen, en die het besluit inhoudelijk zou kunnen hebben beïnvloed, deelt die partij dit onmiddellijk mede aan de andere betrokken partij of partijen. Indien een van de betrokken partijen hierom verzoekt, wordt overleg gepleegd over de vraag of het besluit moet worden herzien.

Artikel 7

EVALUATIE

1. De betrokken partijen besluiten, indien een van hen daarom verzoekt, of, en zo ja, in welke mate, een evaluatie wordt verricht, rekening houdend met het oog op het mogelijke belangrijke nadelige grensoverschrijdende effect van de activiteit ten aanzien waarvan milieu-effect rapportage heeft plaatsgevonden ingevolge dit Verdrag. Evaluatie behelst met name toezicht op de activiteit en vaststelling van eventuele nadelige grensoverschrijdende effecten. Dit toezicht en deze vaststelling kunnen plaatsvinden met het oog op de verwezenlijking van de in Aanhangsel V genoemde doeleinden.
2. Wanneer de partij van herkomst of de mogelijk benadeelde partij ten gevolge van een evaluatie op redelijke gronden tot de slotsom komt dat er sprake is van een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect of dat factoren aan het licht zijn gekomen die tot een dergelijk effect kunnen leiden, deelt zij dit onmiddellijk mee aan de andere partij. De betrokken partijen plegen vervolgens overleg over de nodige maatregelen om dat effect te beperken of uit te sluiten.

Artikel 8

BILATERALE EN MULTILATERALE SAMENWERKING

De partijen kunnen bestaande bilaterale of multilaterale overeenkomsten of andere regelingen voortzetten, of nieuwe zodanige overeenkomsten of regelingen

aangaan, ter nakoming van hun verplichtingen krachtens die Verdrag. De lijst van punten in Aanhangsel VI zou als basis kunnen dienen voor deze overeenkomsten of regelingen.

Artikel 9 ONDERZOEKPROGRAMMA'S

De partijen schenken bijzondere aandacht aan het opzetten of intensiveren van specifieke onderzoekprogramma's gericht op :

- a. het verbeteren van bestaande kwalitatieve en kwantitatieve methoden voor het beoordelen van de effecten van voorgenomen activiteiten;
- b. het verkrijgen van beter inzicht in de samenhang tussen oorzaak en gevolg en in de rol daarvan in geïntegreerd milieubeleid;
- c. het analyseren en controleren van de doelmatige uitvoering van beslissingen over voorgenomen activiteiten, ten einde effecten tot het minimum te beperken of te voorkomen;
- d. het ontwikkelen van methoden om creatieve benaderingen te stimuleren bij het zoeken naar milieuvriendelijke alternatieven voor voorgenomen activiteiten en voor bestaande productie- en consumptiepatronen;
- e. het ontwikkelen van methoden voor toepassing van de beginselen van milieu-effectrapportage op macro-economisch niveau.

De partijen wisselen de resultaten van de hierboven bedoelde onderzoekprogramma's uit.

Artikel 10 STATUS VAN DE AANHANGSELS

De Aanhangsels bij dit Verdrag vormen een integrerend deel van het Verdrag.

Artikel 11 VERGADERINGEN VAN DE PARTIJEN

1. De partijen komen, voor zover mogelijk, bijeen ter gelegenheid van de jaarlijkse zittingen van de adviseurs van Regeringen van lid-staten van de Economische Commissie voor Europa inzake milieu- en waterproblemen. De eerste vergadering van de partijen wordt niet later dan een jaar na de datum

van inwerkingtreding van dit Verdrag belegd. Daarna worden vergaderingen van de partijen gehouden wanneer nodig geacht door een vergadering van de partijen, of op schriftelijk verzoek van een partij, mits dit verzoek, binnen zes maanden nadat het door het secretariaat aan de partijen is toegezonden, door ten minste een derde van de partijen wordt gesteund.

2. De partijen toetsen de uitvoering van het Verdrag voortdurend en hiertoe verbinden zij zich tot :
 - a. de toetsing van het beleid en de methoden betreffende milieu-effectrapportage van de partijen, ter verbetering van milieu-effectrapportageprocedures in grensoverschrijdende context;
 - b. de uitwisseling van informatie over ervaring die wordt opgedaan in het aangaan en uitvoeren van bilaterale en multilaterale overeenkomsten of andere regelingen betreffende de toepassing van milieu-effectrapportage in grensoverschrijdende context, waarbij een of meer van de partijen partij zijn;
 - c. de gebruikmaking van de diensten van bevoegde internationale lichamen en wetenschappelijke commissies van deskundigen, wanneer nodig, ten aanzien van methodologische en technische aspecten van de verwezenlijking van de doeleinden van dit Verdrag;
 - d. het tijdens hun eerste vergadering bespreken en door middel van consensus aannemen van een reglement van orde voor hun vergaderingen;
 - e. het bespreken en eventueel aannemen van voorstellen tot wijziging van dit Verdrag;
 - f. het bespreken en treffen van alle overige maatregelen die vereist kunnen zijn voor de verwezenlijking van de doeleinden van dit Verdrag.

Artikel 12

STEMRECHT

1. Elke partij bij dit Verdrag heeft één stem.
2. In afwijking van lid 1 van dit Artikel oefenen regionale organisaties voor economische integratie, ten aanzien van aangelegenheden die onder hun bevoegdheid vallen, hun stemrecht uit met een aantal stemmen dat gelijk is aan het aantal van hun lid-staten dat partij is bij het Verdrag. Deze organisaties oefenen hun stemrecht niet uit indien hun lid-staten hun stemrecht uitoefenen, en omgekeerd.

Artikel 13

SECRETARIAAT

Het uitvoerend secretariaat van de Economische Commissie voor Europa verricht de volgende secretariaatstaken :

- a. het beleggen en voorbereiden van vergaderingen van de partijen;
- b. het toezenden aan de partijen van verslagen en andere informatie die in overeenstemming met de bepalingen van dit Verdrag worden ontvangen, en
- c. het verrichten van overige taken waarin dit Verdrag voorziet, of die worden vastgesteld door de partijen.

Artikel 14

WIJZIGING VAN HET VERDRAG

1. Iedere partij kan voorstellen doen tot wijziging van dit Verdrag.
2. Voorstellen tot wijziging worden schriftelijk ingediend bij het secretariaat, dat deze doet toekomen aan alle partijen. Tijdens de volgende vergadering van de partijen worden de voorstellen besproken, mits zij door het secretariaat ten minste negentig dagen tevoren aan de partijen zijn toegezonden.
3. De partijen stellen alles in het werk om overeenstemming te bereiken over voorstellen tot wijziging van dit Verdrag door middel van consensus. Indien alles in het werk is gesteld om tot consensus te komen en geen overeenstemming is bereikt, wordt het voorstel in laatste instantie aangenomen met een meerderheid van drie vierde van de stemmen van de partijen die aanwezig zijn en hun stem uitbrengen op de vergadering.
4. Wijzigingen van dit Verdrag die worden aangenomen in overeenstemming met lid 3 van dit artikel, worden door de depositaris aan alle partijen voorgelegd ter bekrachtiging, goedkeuring of aanvaarding. Wijzigingen treden ten aanzien van partijen die deze hebben bekrachtigd, goedgekeurd of aanvaard, in werking op de negentigste dag nadat de depositaris van ten minste drie vierde van de partijen een kennisgeving van bekrachtiging, goedkeuring of aanvaarding heeft ontvangen. Daarna treden zij ten aanzien van iedere andere partij in werking op de negentigste dag nadat die partij haar akte van bekrachtiging, goedkeuring of aanvaarding van de wijzigingen heeft nedergelegd.
5. Voor de toepassing van dit Artikel wordt onder de partijen die aanwezig zijn en hun stem uitbrengen verstaan de partijen die aanwezig zijn en een stem

voor of tegen een voorstel uitbrengen.

6. De in lid 3 van dit Artikel beschreven stemprocedure wordt niet geacht een precedent te vormen voor in de toekomst binnen de Economische Commissie voor Europa te sluiten overeenkomsten.

Artikel 15

DE REGELING VAN GESCHILLEN

1. Indien tussen twee of meer partijen een geschil ontstaat over de uitlegging of de toepassing van dit Verdrag, trachten zij dit op te lossen door onderhandeling of volgens een andere voor alle partijen bij het conflict aanvaardbare methode voor de regeling van geschillen.
2. Een partij kan bij haar ondertekening, bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van of toetreding tot dit Verdrag, of te allen tijde daarna, schriftelijk aan de depositaris mededelen dat zij, in geval van een geschil dat niet wordt opgelost in overeenstemming met lid 1 van dit Artikel, de toepassing van de volgende twee methoden voor het regelen van geschillen, dan wel één van beide, als verplicht aanvaardt ten aanzien van iedere partij die dezelfde verplichting aanvaardt:
 - a. voorlegging van het geschil aan het Internationaal Gerechtshof;
 - b. arbitrage volgens de in Aangangsel VII beschreven procedure.
3. Indien de partijen bij het geschil beide in lid 2 van dit Artikel genoemde methoden voor de regering van geschillen hebben aanvaard, kan het geschil alleen aan het Internationaal Gerechtshof worden voorgelegd, tenzij de partijen anders overeenkomen.

Artikel 16

ONDERTEKENING

Dit Verdrag staat van 25 februari tot 1 maart 1991 te Espoo (Finland) en daarna tot 2 september 1991 op de Zetel van de Verenigde Naties te New York open voor ondertekening door de lid-staten van de Economische Commissie voor Europa almede voor Staten die een consultatieve status bij de Economische Commissie voor Europa hebben krachtens paragraaf 8 van resolutie 36 (IV) van 28 maart 1947 van de Economische en Sociale Raad, en door regionale organisaties voor economische integratie opgericht door soevereine Staten die lid zijn van de Economische Commissie voor Europa en waaraan de lid-staten bevoegdheden hebben overgedragen ten aanzien van aangelegenheden die onder dit Verdrag vallen, met inbegrip van de bevoegdheid om ten aanzien van die aangelegenheden

verdragen aan te gaan.

Artikel 17

BEKRACHTIGING, AANVAARDING, GOEDKEURING EN TOETREDING

1. Dit Verdrag dient te worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd door ondertekenende Staten en regionale organisaties voor economische integratie.
2. Dit Verdrag staat vanaf 3 september 1991 open voor toetreding door de in Artikel 16 bedoelde Staten en organisaties.
3. De akten van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding worden nedergelegd bij de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties, die de functie van depositaris vervult.
4. Iedere organisatie zoals bedoeld in Artikel 16 die partij wordt bij dit Verdrag zonder dat een van haar lidstaten partij is, is gebonden door alle verplichtingen krachtens dit Verdrag. Wanneer een of meer lid-staten van een zodanige organisatie partij bij dit Verdrag zijn, beslissen de organisatie en haar lid-staten over hun onderscheiden verantwoordelijkheden ten aanzien van de nakoming van hun verplichtingen krachtens het Verdrag. In dat geval mogen de organisatie en de lid-staten niet tegelijkertijd rechten krachtens dit Verdrag uitoefenen.
5. In hun akten van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding geven de in Artikel 16 bedoelde regionale organisaties voor economische integratie de reikwijdte aan van hun bevoegdheid ten aanzien van de aangelegenheden die onder dit Verdrag vallen. Deze organisaties doen de depositaris tevens mededeling van iedere relevante verandering in de reikwijdte van hun bevoegdheid.

Artikel 18

INWERKINGTREDING

1. Dit Verdrag treedt in werking op de negentigste dag na de datum van nederlegging van de zestiende akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.

Voor de toepassing van lid 1 van dit Artikel wordt de door een regionale organisatie voor economische integratie nedergelegde akte niet meegeteld naast akten die nedergelegd zijn door lid-staten van die organisatie.

Ten aanzien van elke in Artikel 16 bedoelde Staat of organisatie die dit Verdrag bekrachtigt, aanvaardt of goedkeurt of ertoe toetreedt na de nederlegging van de zestiende akte van bekrachting, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, treedt het Verdrag in werking op de negentigste dag na de datum van nederlegging door die Staat of organisatie van zijn of haar akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.

Artikel 19 OPZEGGING

Elke partij kan, te allen tijde na vier jaar vanaf de datum waarop dit Verdrag ten aanzien van die partij in werking is getreden, het Verdrag opzeggen door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de depositaris. De opzegging wordt van kracht op de negentigste dag na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de depositaris. De opzegging doet geen afbreuk aan de toepassing van de Artikelen 3 tot en met 6 van dit Verdrag op een voorgenomen activiteit ten aanzien waarvan een kennisgeving is gedaan overeenkomstig Artikel 3, lid 1, of een verzoek is gedaan ingevolge Artikel 3, lid 7, voordat de opzegging van kracht werd.

Artikel 20 AUTHENTIEKE TEKSTEN

Het originele exemplaar van dit Verdrag, waarvan de Engelse, de Franse en de Russische tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd bij de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd, dit Verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Espoo (Finland), 25 februari 1991.

Voor vragen en/of opmerkingen over EMIS kunt u mailen naar emis@vito.be

Copyright © [VITO](http://www.vito.be) 03/01/2000

Ontwerp [EMIS](http://www.emis.be).